

Vapaaehtoiset ovat voimavara – eivät rasite

Tämä lyhyt tiedote on laadittu Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokunnan jäsenille jaettavaksi tiistaina 2.12. selventämään päätöksentekoa johtokunnan kokouksessa. Alussa on suora lainaus alamme korkeimman virkamiehen saatesanoista koskien Pelastustoimen Strategiaa 2015, joka on Sisäasiainministeriön julkaisuja 13/2007 ja joka on julkaistu maaliskuussa 2007.

Lisäksi kääntöpuolella on yleistä sopimuspalokuntatoiminnasta sekä tunnuslukuja Keski-Uudenmaan sopimuspalokunnista.

Vain yhteisin ponnistuksin voimme onnistua

Pelastustoimen strategia 2015:n keskeinen tavoite on tarjota yhteinen perusta koko toimialan pitkäjänteiselle suunnittelulle ja kehittämiselle. Strategian taustalla ovat sisäisen turvallisuuden ohjelma, yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia ja muut valtiojohdon päätökset sekä analyysit ja arviot toimintaympäristön muutoksista ja pelastustoimen tilasta. Nämä kaikki asettavat pelastustoimelle mittavia haasteita, joista voidaan kunnialla selviytyä vain koko toimialan yhteisin ponnisteluin.

Strategia määrittelee pelastustoimen lähivuosien painopistealueet sekä strategiset päämäärät ja keskeiset toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Tavoitteenamme on onnettomuuksien ja niistä johtuvien vahinkojen vähentäminen. Tämä edellyttää laajapohjaista onnettomuuksien ehkäisemiseksi tehtävää työtä ja hyvää valmiutta toimia silloin, kun onnettomuuksia kuitenkin sattuu. Velvollisuutenamme on myös varautua poikkeusolojen varalle.

Kaikki suuret tavoitteet edellyttävät toteutuakseen monien tahojen yhteistyötä ja samansuuntaisia toimenpiteitä. Toimenpiteet täsmentyvät pelastustoimen virastojen, laitosten ja järjestöjen yksityiskohtaisemmassa toiminnan ja talouden suunnittelussa. Olennaista on, että strategia ja suunnitelmat eivät jää pelkäksi paperiksi vaan johtavat todelliseen toimintaan ja tuloksiin. Avainasemassa ovat ensilinjan palvelujen tuottajat, pelastuslaitokset ja niiden henkilöstö sekä laitosten kanssa sopimuksen tehneet sopimuspalokunnat. Hätäkeskukset avun antamisen ketjun ensimmäisenä lenkinä kantavat suurta vastuuta kansalaisten ja apua antavien viranomaisten palvelijoina. Pelastustoimen alalla vapaaehtoisella järjestötoiminnalla on moniin muihin aloihin verrattuna poikkeuksellisen keskeinen asema palvelujen tuottajana ja viranomaisten tukijana.

Strategia on valmisteltu pelastustoimen johdon foorumilla, jossa ovat edustettuina pelastustoimen keskeiset organisaatiot: pelastuslaitokset, Pelastusopisto, Hätäkeskuslaitos, lääninhallitukset, sisäasiainministeriö sekä alan järjestöt. Voi siis katsoa, että strategia kuvaa melko hyvin nykyistä yhteistä käsitystä pelastustoimen tilasta ja kehittämistarpeista. Strategia ei ole tarkoitettu lopulliseksi totuudeksi. Se on elävä asiakirja, jota päivitetään siihen sisältyvien asioiden edetessä tai toimintaympäristön muuttuessa. Tavoitteena on myös herättää ja jäsentää keskustelua pelastustoimen tulevaisuudesta.

Helsingissä, 31. tammikuuta 2007

*Pelastusylijohtaja
Pentti Partanen*

Sopimuspalokuntatoiminta

Pelastuslaitoksen apuna Keski-Uudenmaan alueella toimii 31 sopimuspalokuntaa, jotka ovat tehneet sopimuksen toiminnastaan pelastuslaitoksen kanssa. Näistä on vapaaehtoisia palokuntia (VPK) 27 ja tehdaspalokuntia (TPK) 4. Sopimuspalokuntien pääasiallisena tehtävänä on tukea pelastuslaitoksen toimintaa erilaisissa tulipalo- ja onnettomuustilanteissa antamalla pelastustoimintaa johtavalle viranomaiselle käyttöön lisää henkilöstö- ja kalustoresursseja. Varsinkin erilaisissa myrskyonnettomuuksissa sopimuspalokuntien tarve on suuri.

Vapaaehtoiset palokunnat on perustettu aatteellisiksi yhdistyksiksi hoitamaan pelastustoimea, jo kauan ennen kuin kuntiin perustettiin vakinaiset palokunnat. Sopimuspalokuntien merkitys on vähentynyt päätoimisten paloasemaverkoston kehittyessä ja laajentuessa vastaamaan väestömäärän sekä riskien kasvua. Kehitys on ollut luonnollinen ja järkevä.

Vapaaehtoiset palokunnat ovat kehityksestä huolimatta tärkeä voimavara suuremmissa tilanteissa. Muun muassa muutama viikko sitten (10.11.2008) olleen talvimyrskyn aikana yli puolet kaikista Keski-Uudenmaan vapaaehtoisista palokunnista olivat pelastuslaitoksen tukena hoitamassa myrskyvauriotehtäviä.

Vapaaehtoiset palokunnat ovat yhdistyksiä, joita johtavat niiden hallitukset. Palokunnissa toimivat usein myös hälytysosaston toimintaa tukevat nais-, nuoriso- sekä veteraaniosastot. Voidaankin todeta palokunnan olevan kokonaisuus, jossa on mahdollisuus toimia kouluiästä aina veteraaniksi asti.

Keski-Uudenmaan sopimuspalokunnat pähkinäkuoressa:

31 sopimuspalokuntaa, joihin kuuluu yhteensä noin

- 500 hälytysosaston jäsentä
- 150 naisosaston jäsentä
- 350 palokuntanuorta
- 50 palokuntaveteraania
- sekä lukematon määrä muita sidosryhmiä ja henkilöitä, jotka antavat oman osaamisensa vapaaehtoisten käyttöön (mm. atk-tuki, tilintarkastus, rakentaminen, lakiasiat, ym.)

Sopimuspalokunnat osallistuivat vuonna 2007 satoihin hälytyksiin, joissa tehtiin yhteensä tuhansia miestyötunteja. Tarkat tilastot ovat saatavissa pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto Pronto-järjestelmästä sekä kunkin palokunnan Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselle toimittamista tilastoista.

Lisäksi palokunnat osallistuivat ja itse järjestivät kymmeniä tapahtumia, joissa käsiteltiin turvallisuusasioita ja -valistusta. Yhteensä tapahtumissa valistettujen määrä oli tuhansia henkilöitä.

Sopimuspalokuntalaiset sekä palokuntien ajoneuvokalusto muodostavat poikkeusolojen muodostelmien rungon. Muodostelmien johtajina toimivat ammattipalomiehet, joita on vähemmän kuin sopimuspalokuntalaisia. Ilman sopimuspalokuntien henkilöstöä ja ajoneuvoja, on poikkeusolojen muodostelmien koko riittämätön.

Palokuntaorganisaatioon kuuluvat tekevät omalla vapaa-ajalla työtä, jolla on merkitystä. Tämä vuosikymmenien saatossa kokoon saatu yhteisö on korvaamaton.

Palokuntaterveisin,

Keski-Uudenmaan vapaaehtoiset palokuntalaiset